Eduskunnan lakivaliokunnalle

Hallituksen esitys konkurssilain 2 luvun 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

HE 164/2020 vp

Kiitän mahdollisuudesta tulla kuulluksi otsikkoasiassa. Lausun kunnioittaen seuraavaa.

Konkurssilain voimassa oleva väliaikainen muuttaminen perustuu siihen, että laista on poistettu ns. konkurssiuhkaiseen maksukehotukseen perustuvaa maksukyvyttömyysolettamaa koskeva säännös. Kun säännös ei ole käytössä, velkojan on vaikeaa lähteä osoittamaan sitä, että velallinen on maksukyvytön. Laki on ilmeisesti toiminut toivotusti toistaiseksi, koska konkurssien määrä on vähentynyt vertailujaksoihin verrattuna.

Itse en ole pitänyt alkujaankaan valittua sääntelytapaa onnistuneena, koske se perustuu siihen, että näyttövaikeuksien ja kustannusten aiheutumisen vuoksi velkojat eivät ole voineet hakea velallisia konkurssiin. Itse olisin pitänyt parempana mallia, jossa maksukyvyttömyyden määritelmää olisi muutettu väliaikaisesti. Maksukyvyttömyyttä olisi toisin sanoen pidetty vain väliaikaisena, jos maksuvaikeuksien syynä on ollut covid-19-epidemia. Silloin velalliset, jotka kärsivät koronan aiheuttamasta maksukyvyttömyydestä olisivat saaneet ”vapautuksen” maksukyvyttömyyden kriteereistä lain voimassaoloajaksi. Tämä malli olisi tosin saattanut tuoda enemmän hakemuksia käräjäoikeuksien tutkittavaksi.

Nyt seurauksena on se, että velallista pidetään maksukyvyttömänä entisten kriteerien mukaisesti koronan aiheuttamien vaikeuksienkin perusteella, ja järjestelmä perustuu siihen, että konkurssiin hakeminen on tehty vaikeaksi ja kustannuksia aiheuttavaksi. Tosin paljolti ainakin julkisvelkojat ovat muista syistä pidättäytyneet konkurssien hakemisesta. Näin julkisvelkojat olisivat todennäköisesti toimineet, vaikka valittu malli olisi perustunut maksukyvyttömyyden väliaikaiselle uudelleen määrittelylle.

Väliaikaislain seurauksena ymmärtääkseni on se, että jos konkurssiuhkainen maksukehotus lähetetään velalliselle esimerkiksi 15. päivä marraskuuta 2020, sen vaikutus ulottuu 22. helmikuuta 2021 saakka (viikko + kolme kuukautta). Tällä tavalla lainmuutos tavallaan ”auraa lunta eteensä koko ajan”.

Hallituksen esityksessä on muutoin avoimesti tuotu esiin ongelmia, mutta lausuntopalautteesta on vain varsin lyhyt maininta siitä, että se oli jakaantunutta. Hyvään lainvalmisteluun kuuluisi, että hieman enemmän kerrottaisiin, minkälaisen palautteen ehdotus on saanut ja etenkin mitä ongelmia siinä on nähty.

Kun nyt kerran tämä tie on valittu, se lienee kuljettava loppuun saakka.

Jos lain muutos ei ennätä tulla voimaan marraskuun alusta, jää kahden väliaikaislain väliin aika, jolloin sovelletaan normaalia maksukyvyttömyysoletusta. Saattaa käydä niin, että konkurssien määrä hetkellisesti jonkin verran kasvaa. Jos lakien väliin jää aukko, siirtymäsäännöksen muotoilu ”Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tulleisiin konkurssihakemuksiin sovelletaan vireilletulohetkellä voimassa ollutta lakia” tarkoittaa sitä, että jonkin aikaa sovelletaan normaaleja oletussäännöksiä.

Helsingissä 15.10.2020

Tuula Linna, prosessioikeuden professori

050 311 93 50

tuula.linna@helsinki.fi